Vambeřická poutní cesta
Kdy se začalo putovat po této cestě, už nikdo nezjistí. Je však známo, že na polickém panství vypukla roku 1585 epidemie moru a poličtí učinili slib, že budou každoročně putovat do Warty (dnes Bardo). Po postavení Vambeřic se koncem 17. století začalo putovat i sem. V dobách vrcholícího mariánského kultu procházely touto cestou každoročně desetitisíce poutníků. Zmínku o pouti do Vambeřic lze najít i v knize Babička od Boženy Němcové. Poutníci z daleka často přijížděli na nejbližší železniční stanici, kterou byla od roku 1875, po dokončení železniční trati do Meziměstí, stanice v Polici nad Metují. Odtud vedla poutní cesta nejkratšími polními cestami mezi Policí nad Metují, Suchým Dolem a Slavným, dále přes hřeben Broumovských stěn dolů na horní konec obce Božanova a odtud do Studené Vody a přes státní hranici do Radkova a Vambeřic. Celá cesta je dlouhá 25 km. Je lemována množstvím kamenných křížů a sousošími od lidových umělců z konce 18. a začátku 19. století, které zde nechali postavit majitelé pozemků. Tradice poutí do Vambeřic se udržela až do poloviny dvacátého století. Poslední organizovaná poutní cesta do Vambeřic z Náchoda se konala v roce 1947. Od té doby byly mnohé kříže podél cesty poškozeny a zničeny. Pěšina byla místy zlikvidována a přestala být používána. Díky různým organizacím, nadacím a práci mnoha dobrovolníků je dnes většina památek částečně opravených. Od roku 2002 se pokračuje v tradici procesí, které se koná vždy začátkem května z Police nad Metují.

Vambeřice (polsky Wambierzyce, německy Albendorf) je významné poutní místo a turistický cíl na úpatí Stolových hor. Dominantou obce je bazilika se sochou Matky Boží Vambeřické Královny Rodin. Podle legendy ze začátku 13. Století získal slepý Jan z Raszewa znovu zrak po modlitbě před sochou Marie s dítětem umístěné v obrovské staré lípě. Poté začaly k figurce chodit stále větší zástupy poutníků. Brzo byl na místě uzdravení postaven kostel Navštívení Panny Marie. V roce 1677 se majitel osady Daniel Paschasius von Osterberg rozhodl na svých pozemcích vybudovat miniaturu svatého města Jeruzaléma.

V roce 1681 byla na okolních kopcích postavena řada kapliček a později byla vytvořena křížová cesta tzv. Kalvárie.

Dále jsou zde pohyblivé jesličky postavené v letech 1882 – 1910 s 800 figurkami z lipového dřeva, 300 z nich je uváděno do pohybu hodinovým strojkem.

Barokní kostel Navštívení P. Marie získal svoji podobu v letech 1715 – 1717. Má půdorys osmiúhelníku a je bohatě barokně vyzdoben. V roce 1936 povýšil papež Pius XI. svatostánek na baziliku minor.

Počátkem 20. století navštěvovalo Vambeřice ročně asi 150 000 poutníků. Obliba tohoto poutního místa trvá i v současné době. Zároveň jsou Vambeřice i východiskem turistických výletů do okolních skalních měst.

TURISTICKÉ CÍLE
DOSAŽITELNÉ Z TURISTICKÉHO PARKOVIŠTĚ
SLAVNÝ

Slavenské hřiby
Broumovské stěny jsou přírodní galerií nejrozličnějších skalních útvarů; k těm nejznámějším patří tzv. Slavenské hřiby – pískovcové hřibovité skalky, rozeseté po velké plošině nad obcí Slavný. Zdejší kamenné hřiby se považují za nejdokonalejí vyvinuté v ČR; vyskytují se tu v různých vývojových fázích – od zrodu až po zánik. Hřibovitý tvar vzniká zvětráváním různě odolných částí pískovce – na měkčí noze vyrůstá pevnější klobouk.

Hvězda (674 m n.m.)
Hvězda je pravděpodobně nejnavštěvovanějším místem Broumovských stěn a zároveň důležitou křižovatkou turistických cest. Na samotném hřebenu byla v r. 1733 vystavěna barokní kamenná kaple Panny Marie Sněžné s půdorysem ve tvaru hvězdy, dílo K. I. Dientzenhofera. Na kapli navazuje kamenný ochoz s výhledem na Broumovsko a okolní kopce a hory na severu. V těsné blízkosti kaple stojí dřevěná chata z 19. stol., postavená ve švýcarském slohu, která slouží turistům jako restaurace.

Kaple Panny Marie Růžencové – „Zelená kaplička v Ticháčkově lese"
Původní Zelená kaplička byla postavena v roce 1897 v Ticháčkově lese na místě prvního z údajných mariánských zjevení, která měla Kristina Ringlová v letech 1892-1895. V roce 2010 byla úmyslně zapálena žhářem a zcela lehla popelem. Z veřejné sbírky byla kaple znovu vystavěna a vysvěcena 8. července 2012 kardinálem Dominikem Dukou. Kaple je součástí naučné stezky „Za poznáním obce Suchý Důl", která přibližuje i další zajímavá místa v okolí obce.

Slavenská vyhlídka se nachází v národní přírodní památce Polické stěny. Vede k ní asi tři sta metrů dlouhá odbočka z červeně značené úzké asfaltové cesty spojující rozcestí Nad Slavným s rozcestím k Zelenému hájku. Z vyhlídky je velice pěkný pohled do Broumovské kotliny, kterou na severu a severovýchodě lemují hraniční Javoří hory. Za nimi jsou vidět Soví hory (Góry Sowie). V jihovýchodním směru stíní ve výhledu Velká kupa (708 m n.m.). Přímo pod vyhlídkou se táhne obec Martínkovice. Severně leží město Broumov, podle kterého se kotlina jmenuje.

Junácká vyhlídka
Upravená vyhlídka z okraje malého skalního bludiště mezi vrcholy Božanovského Špičáku a Signálu. Z vyhlídky je výhled na Božanovský Špičák a na protější polské Stolové hory. Přístup je možný po žlutě značené stezce buď od rozcestí Pánův kříž nebo U zabitého. K Pánovu kříži se dostanete po červeně značené stezce od parkoviště nad Slavným.

Kamenná brána
Při vrchu Velká Kupa (708 m.n.m.) se nachází skalní útvar Kamenná brána. Vede sem značená odbočka z turistické značky vedoucí od Zaječí rokle na Korunu. Skalní útvar tvoří mohutný obloukovitý kámen, opřený úzkými konci o dva skalní sloupy. Je široká 3,5-5,3 m, vysoká 5 m a přibližně 2,5-3 m hluboká. Od skalního útvaru je výhled na Broumovsko.

TURISTICKÉ CÍLE
DOSAŽITELNÉ Z TURISTICKÉHO PARKOVIŠTĚ
MACHOVSKÁ LHOTA

Vyhlídky Broumovských stěn – po turistických trasách přes osadu Řeřišný lze dojít na Božanovský špičák (nejvyšší vrchol Broum. Stěn), Korunu (vyhlídky na Broumovsko), Junáckou vyhlídku (výhled na Stolové hory) či na Signál.

Skalní labyrinty na Hejšovině – nejvyšší pískovcová hora střední Evropy – součást národního parku Stolové hory. Trasa přes osadu Řeřišný, polskou vesnici Pasterka a horskou vesnici Karlów s dinoparkem. Do labyrintu placený vstup.

Stolová hora Bor – po turistických trasách přes machovské náměstí lze dojít na Krásnou vyhlídku na české straně Boru, nebo do skalního labyrintu na polském vrcholu hory (placený vstup) – z vyhlídkových míst rozhledy na Krkonoše, Soví hory, Javoří hory a Broumovské stěny.

Skanzen lidové architektury ve Stroužném – trasa přes machovské náměstí přes osadu Závrchy (zvonička). V polském Stroužném dřevěné lidové stavby s původním vybavením (kovárna, větrný mlýn, zvonice, kaplička, chalupy), Možnost navštívit loviště a smažírnu ryb.

Vlastivědná naučná stezka Jaroslava Petra – výchozím bodem je náměstí v Machově. Deset zastavení s informačními panely o historii místního vodovodu, flóře a fauně, historii lyžování, kulturních památkách či historii Machova. Trasa 6 km.

Naučná stezka v Nouzíně (Ostra Góra) – obec Nouzín patřila do oblasti tzv. Českého koutku. Zanikla kolem 50. let 20. století. Na informačních tabulích informace o historii a způsobu života ve zdejším kraji, na trase historická zvonička z r. 1868.

Wambierzycka trasa pielgrzymkowa.
Nikt już nie pamięta kiedy zaczęto wyprawy pielgrzymie po tej trasie. Ale wiadomo, że w Państwie Polickim wybuchła w 1585 epidemia moru i mieszkańcy złożyli śluby, że każdego roku będą wędrować do Warty (dzisiejsze Bardo). Po wybudowaniu Wambierzyc pod koniec XVII w. rozpoczęto pielgrzymki również tutaj. W okresie rozwoju kultu maryjnego, każdego roku trasą przechodziło dziesiątki tysięcy osób. Wspomnienie pielgrzymki do Wambierzyc można znaleźć również w książce Boženy Niemcowej „Babcia". Po dokończeniu trasy kolejowej do Meziměstí, od 1875 r. pielgrzymi często przyjeżdżali z daleka na najbliższą stację w Policach nad Metują. Stąd najkrótsza polna droga prowadziła od Polic nad Metują, następnie Suchým Dolem i Slavným przez grzebień Broumovskich Ścian i w dół do końca górnej części gminy Bożanów, dalej do Studené Vody i przez granicę państwową do Radkowa i Wambierzyc. Długość całej trasy wynosi 25 km. Jest oznaczona licznymi kamiennymi krzyżami i rzeźbami autorstwa artystów ludowych z końca XVIII i początku XIX wieku, które stawiali właściciele przydrożnych działek. Tradycja pielgrzymek do Wambierzyc utrzymała się do połowy XX wieku. Ostatnia zorganizowana pielgrzymka z Nachodu do Wambierzyc odbyła się w 1947 r. Od tego czasu wiele przydrożnych krzyży zostało uszkodzonych albo zniszczonych. Dróżka została w niektórych miejscach zlikwidowana i przestała być używana. Dzięki wielu instytucjom, fundacjom i pracy licznych wolontariuszy, większość zabytków została częściowo naprawiona. Od roku 2002 jest kontynuowana tradycyjna procesja, która wyrusza zawsze na początku maja z Polic nad Metują.

Vambeřice (po polsku Wambierzyce, po niemiecku Albendorf) to znane miejsce pielgrzymkowe i turystyczne u podnóża Gór Stołowych. Centralnym punktem gminy jest bazylika z rzeźbą Matki Boskiej Wambierzyckiej Królowej Rodzin. Według legendy na początku XIII wieku, ślepiec Jan z Raszewa, modląc się przed umieszczoną w starej lipie rzeźbą Marii z dzieciątkiem, odzyskał wzrok. Po tym wydarzeniu do figurki zaczęły przychodzić coraz liczniejsze grupy pielgrzymów. W miejscu uzdrowienia szybko powstał kościół Zwiastowania Panny Marii. W 1677 roku właściciel osady Daniel Paschasius von Osterberg postanowił wybudować tutaj miniaturę świętego miasta Jeruzalem.

W 1681 r. na okolicznych wzgórzach wzniesiono liczne kapliczki i tak powstała droga krzyżowa zwana Kalwarią.

Również tutaj znajduje się ruchoma szopka wybudowana w latach 1882 – 1910, z 800 figurkami z drzewa lipowego, z których 300 jest poruszanych mechanizmami zegarowymi.

Barokowy kościół Nawiedzenia Panny Marii uzyskał swój dzisiejszy kształt w latach 1715 – 1717. Ma kształt ośmiokąta i bogate barokowe zdobienia. W roku 1936 papież Pius XI podniósł świątynie od rangi bazyliki mniejszej.

Na początku XX wieku Wambierzyce odwiedzało rocznie ok. 150 000 pielgrzymów. Sława tego miejsca trwa również współcześnie. Wambierzyce są też bazą wycieczek turystycznych do okolicznych skalnych miast.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE
DOSTĘPNE Z PARKINGU TURYSTYCZNEGO
SLAVNÝ

Slavenske Grzyby
Ściany Broumovskie są naturalną wystawą najróżniejszych formacji skalnych. Do najbardziej cennych należą tzw. Slavenske Grzyby – skały z piaskowca w kształcie grzybów, rozrzucone na dużej przestrzeni nad gminą Slavny. Tutejsze grzyby skalne są uważane na najlepiej uformowane w całych Czechach ponieważ można zaobserwować różne fazy ich rozwoju – od narodzin aż po zanikanie. Kształt grzyba powstaje poprzez szybszą erozję dolnej części skały – na miększej nodze wytwarza się twardszy kapelusz.

Hvezda (Gwiazda - 674 m n.p.m.)
Hvezda jest prawdopodobniej najczęściej odwiedzanym miejscem Broumovskich Ścian i jednoczenie ważnym skrzyżowaniem szlaków turystycznych. Na samym szczycie została na planie gwiazdy w roku 1733 wybudowana kaplica Panny Marii Śnieżnej, która jest dziełem K. I. Dientzenhofera. Z kaplicą łączy się kamienna platforma z widokiem na region broumovski i okoliczne wzniesienia i góry po stronie północnej. Tuż przy kaplicy znajduje się drewniany zajazd z XIX wieku wybudowany w stylu szwajcarskim, obecnie restauracja dla turystów.

Kapliczka Panny Marii Różańcowej – „Zielona Kapliczka w Tichackovym Lesie"
Pierwotna Zielona Kapliczka została wybudowana w 1897 roku w Tichackovym Lesie, w miejscu pierwszego z objawień maryjnych, których doświadczyła Kristina Ringlova w latach 1892 – 1895. W 2010 roku została umyślnie podpalona i doszczętnie spłonęła. Kapliczka została ponownie wybudowana dzięki publicznej zbiórce pieniędzy oraz poświęcona 8 lipca 2012 roku przez kardynała Dominika Dukę. Kapliczka jest częścią ścieżki edukacyjnej pn. „Poznawanie gminy Suchy Dul", która przybliża różne interesujące miejsca w okolicy gminy.

Slavenský punkt widokowy znajduje się na terenie rezerwatu przyrody Ściany Polickie. Prowadzi do niej 300 metrowa ścieżka, odbijająca z wąskiej drogi będącej czerwonym szlakiem, łączącym rozdroże Nad Slavným z rozdrożem K Hájku. Z punktu rozciąga się piękny widok na Kotlinę Broumovską, którą od północy i północnego wschodu okalają graniczne Góry Jaworze. Za nimi widać pasmo Gór Sowich. Po stronie południowowschodniej wznosi się Wielka Kopa (Velká kupa) 708 m n.p.m. Bezpośrednio pod punktem widokowym znajduje się gmina Martinkovice. Na północ leży miasto Broumov, którego imię nosi kotlina.

Junácký punkt widokowy
Platforma na skraju małego labiryntu skalnego pomiędzy wierzchołkami Božanovského Špičáku i Signálu. Z platformy rozciąga się widok na Božanovský Špičák i przeciwległe polskie Góry Stołowe. Można dotrzeć żółtym szlakiem od rozdroża Pánův kříž (Pański Krzyż) lub U zabitého. Do Pańskiego Krzyża dojdziemy czerwonym szlakiem od parkingu nad Slavným.

Kamienna brama
Przy wierzchołku Wielkiej Kopy (708 m) znajduje się forma skalna tzw. Kamienna brama. Wiedzie do niej oznaczone zejście ze szlaku turystycznego, prowadzącego od Zajęczego Jaru na Koronę. Forma skalna to olbrzymi głaz, opierający się węższym krajem o dwa skalne słupy. Brama jest szeroka na 3,5 – 5,3 m, wysoka na 5 m i ma ok, 2,5 – 3 m głębokości. Rozpościera się stąd widok na Kraj Broumowski.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE
DOSTĘPNE Z PARKINGU TURYSTYCZNEGO
MACHOVSKÁ LHOTA

Miejsca widokowe Ścian Broumovskich – trasami turystycznymi prowadzącymi przez osadę Řeřišný można dotrzeć na Božanovský špičák (najwyższy szczyt Ścian Broumowskich), Koronę (punkt widokowy), Junáckou platformę (widok na Góry Stołowe) lub na Signál.

Labirynt skalny na Szczelińcu – najwyższa góra piaskowcowa w Europie Środkowej – część Narodowego Parku Gór Stołowych. Trasa wiodąca przez osadę Řeřišný, polską osadę Pasterką, górską wioskę Karłów z parkiem dinozaurów. Labirynt ma płatny wstęp.

Góra Stołowa Błędne Skały – trasą turystyczną prowadzącą z rynku w Machově można dojść na punkt widokowy Krásna po czeskiej stronie Błędnych Skał lub do labiryntu skalnego na szczycie góry po polskiej stronie (płatny wstęp). Z punktów widokowych piękne widoki na Karkonosze, Góry Sowie, Góry Jaworze i Broumowskie Ściany.

Skansen Kultury Ludowej w Pstrążnej – trasa z rynku w Machově i przez osadę Závrchy (dzwonnica). Po stronie polskiej w Pstrążnej drewniane budynki architektury ludowej z oryginalnym wyposażeniem (kuźnia, wiatrak, dzwonnica, kapliczka, chałupy). Możliwość odwiedzenia łowiska i smażalni ryb.

Ścieżka edukacyjna Jaroslava Petra – punktem wyjścia jest rynek w Machově. Dziesięć przystanków z panelami informacyjnymi o historii wodociągu, faunie i florze, historii narciarstwa, zabytkach czy historii Machova. Długość trasy 6 km.

Ścieżka edukacyjna w Nouzíně (Ostra Góra) gmina Nouzín należała do obszaru tzw. „Czeskiego Kątka". Przestała istnieć w latach 50-tych XX w. Tablice informacyjne opisują historię i sposób życia w tym regionie. Na trasie znajduje się zabytkowa dzwonnica z 1868 r.

Obec
Suchý Důl
Suchý Důl 145
CZ 549 62 Suchý Důl
Telefon: +420 491 541 139
E-mail: obec@suchydul.cz
www. www.suchydul.cz

Městys
Machov
Machov 119
CZ 549 63 Machov
Telefon: +420 491 547 121
E-mail: machov-obec@machov-obec.cz
www. www.machov-obec.cz

Gmina
Radków
ul.. Rynek 6
PL 57-420 Radków
Telefon: + 48 74 87 12 069
E-mail: sekretariat@radkowklodzki.pl
www.radkowklodzki.pl

NAUČNOU STEZKOU K PŘÍRODNÍM A HISTORICKÝM PAMÁTKÁM / TRASA EDUKACYJNA SZLAKIEM ZABYTKÓW PRZYRODNICZYCH I HISTORYCZNYCH
Registrační číslo projektu: CZ.11.2.45/0.0/0.0/15_003/0000299 / Nr rejestracyjny projektu: CZ.11.2.45/0.0/0.0/15_003/0000299

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Tento projekt je finančně podpořen v rámci Programu Interreg V-A Česká republika – Polsko

Grafické zpracování / Opracowanie graficzne: Jan Záliš | www.PINstudio.cz • Mapové podklady: Geodézie On Line, spol. s r.o./ 1:25 000.

CZ / PL

VAMBEŘICKÁ
POUTNÍ CESTA
WAMBIERZYCKA TRASA PIELGRZYMKOWA

NAUČNOU STEZKOU K PŘÍRODNÍM A HISTORICKÝM PAMÁTKÁM

Trasa edukacyjna szlakiem zabytków przyrodniczych i historycznych

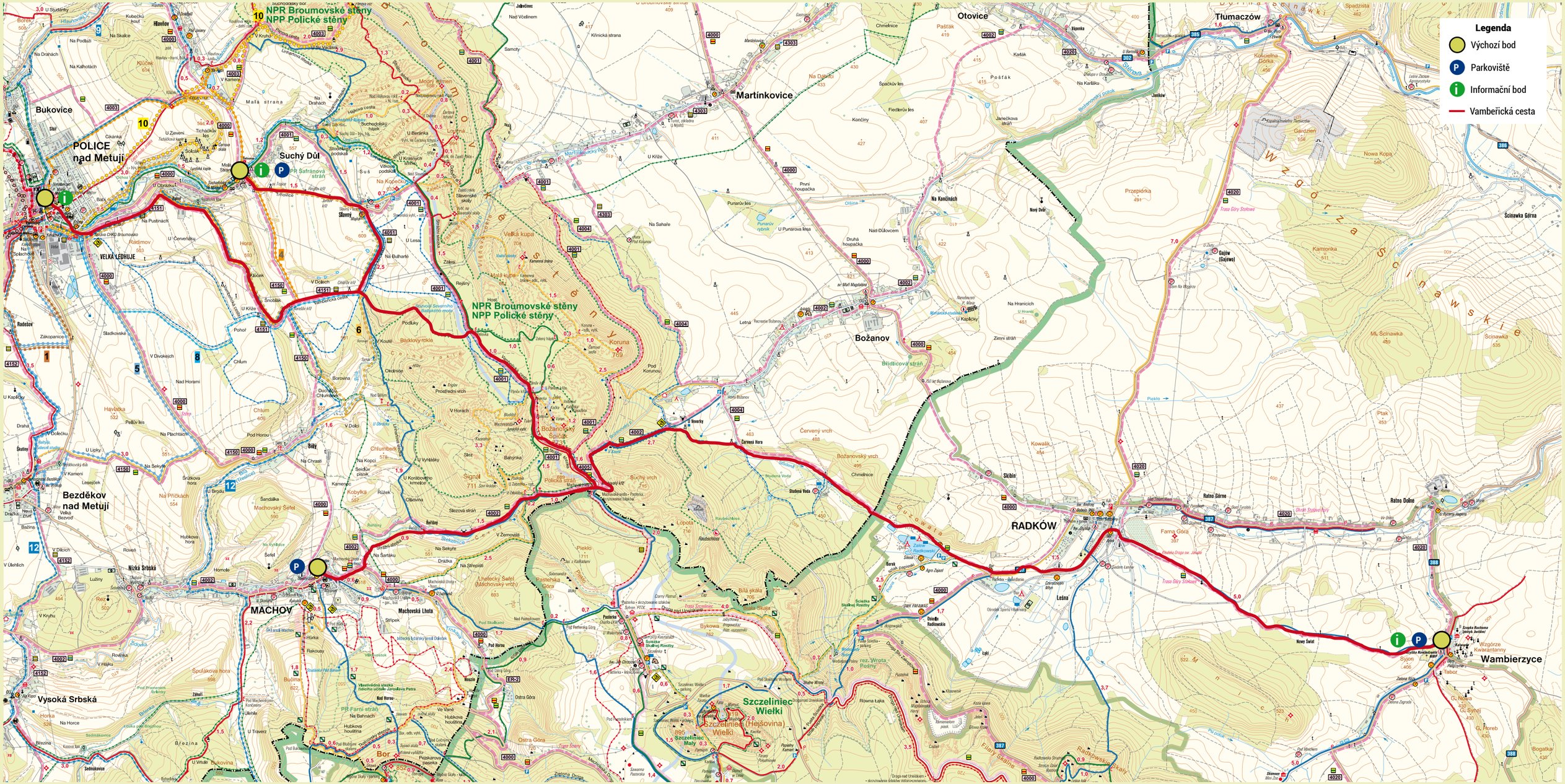
Legenda
Výchozí bod
Parkoviště
Informační bod
Vambeřická cesta
POLICE nad Metují
Bukovice
Suchý Důl
Broumovské stěny
NPR Broumovské stěny
NPP Polické stěny
Martínkovice
Otovice
Tłumaczów
Božanov
RADKÓW
Bezděkov nad Metují
MACHOV
Vysoká Srbská
Nižká Srbská
Wambierzyce
Szczeliniec Wielki
Szczeliniec Mały
Szczeliniec (Hejsovina)
Velká kupa
Malá kupa
Koruna
Signál
Pekelník
Bor
Ostra Góra
Bílá skála
Pasterka
Lopota
Suchý vrch
Červený vrch
Božanovský Špičák
Farna Góra
Gardzień
Przepiórka
Kamionka
Ścinawka Górna
Nowa Kopa
Wzgórze Kwarantanny
Sfinks
Tabor
Ptak
Kowalik
Skibin
Ratno Górne
Ratno Dolne
Nowy Świat
Lesna
Pekło
Trasa Broumovskými stěnami
Trasa Góry Stołowe
Trasa Sowiogórska
Wzgórza Sowiogórskie
Radkowskie Skały
Fiilary Skalne
Bożanovská stráň
Polická stráň
Machovská Lhota
Machovský Šefel
Pod Machovským Šefelem
Pod Machovskou Lhotou
Pod Machovskou Lhotou
Pod Machovským Šefelem